

Abstrakt

Bakalářská práce zkoumá oblast vágního jazyka, konkrétně soubor jazykových prostředků označovaných jako ‚general extenders‘, tedy ‚vágní dovětky‘ (např. *or something (like that), and stuff (like that)*). Zatímco dřívější výzkum přisuzoval těmto výrazům především referenční funkce (implikace kategorií a výčtů) a předpokládal jejich výskyt na konci klauze nebo promluvy (‘utterance final tags’ (Aijmer 1985)), současné práce na toto téma zdůrazňují, že vágní dovětky slouží zejména k vyjádření interpersonálních funkcí v komunikaci (např. vyjádření postoje ve vztahu k předchozí promluvě, zdvořilostní strategie nebo signalizace různé míry jistoty). Kvůli probíhajícímu procesu gramatikalizace (fonologická redukce a dekategoriace) získávají vágní dovětky navíc nové diskurzní funkce a jejich pozice ve větě se stává volnější.

Práce si klade za cíl prozkoumat chování vágních dovětek jak z hlediska syntaxe (větné typy a pozice ve větě), tak z hlediska jejich funkcí v komunikaci. Výzkumná část práce je proto rozdělena do dvou částí: kvantitativní a kvalitativní. Zatímco syntaktické chování může být objektivně kvantifikováno, analýza komunikativních funkcí každé pragmatické částice nutně podléhá určitému stupni subjektivity. Fakt, že účastníci komunikace sdílejí určité znalosti, může hrát klíčovou roli v analýze diskurzních funkcí vágních výrazů. Proto byl pro účely této práce vytvořen korpus z populární americké situační komedie *Přátelé* – v televizních pořadech totiž musí být sdílený kontext srozumitelný širokému publiku. Výsledný korpus o přibližně 970,000 slovech byl pro další použití zpracován bezplatným softwarem AntConc, určeným ke konkordanční a textové analýze. Z celkového počtu 188 výskytů bylo 46 detailně rozebráno ve kvalitativní části práce. Vybraný vzorek představuje z pohledu autora práce jednak nejčastěji používané, jednak nejméně očekávatelné funkce těchto výrazů (např. snaha změnit téma odvedením pozornosti od předchozí promluvy, snaha neranit city posluchače a využívání sdíleného kontextu mezi mluvčím a publikem, nikoliv mluvčím a posluchačem, za účelem humoru).

Klíčová slova: vágní dovětky, sdílený kontext, referenční funkce, interpersonální funkce, zdvořilostní strategie.